

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De Ster uit Jakob

'...Er zal een Ster voortgaan uit Jakob...'

Numeri 24:17m.

We beluisteren hier een adventsprofetie uit de mond van de goddeloze Bileam. Gelokt door het hem toegezegde goud van Balak, de koning van Moab, is hij gekomen om het volk Israël te vloeken. Israël, gelegerd in de vlakke velden van Moab, is bijna aan het eind van de woestijnreis en zal aanstonds het land Kanaän gaan beërven. Bevreesd voor de macht van dat volk meent de afgodendienaar Balak het van haar kracht te kunnen beroven door het te laten vervloeken. Tot driemaal toe probeert Bileam dit volk te vloeken. Maar, we kennen de geschiedenis, de Heere, de Almachtige, legt Bileam zegeningen in de mond. Balak ontsteekt in toorn en stuurt Bileam grimmig weg zonder beloning. Eer Bileam heengaat spreekt hij nog eenmaal en geeft dan zo'n wonderschoon getuigenis van Vorst Messias.

Maar Bileam, uiterlijk zo verlicht, lees maar vers 16, die de woorden Gods sprak, die de wetenschap des Allerhoogste kende, heeft nooit in waarheid voor de Heere gebogen. Hij is nooit zondaar voor God geworden met al zijn schone woorden en is als een vijand door de Heere voor eeuwig weggedaan.

Deze Bileam is voor ons tot waarschuwing. Het gaat ten diepste niet om onze woorden, maar om de zaken in het hart. Opdat we onszelf zeer nauw zouden onderzoeken. In Bileam zien we hoe ver het kan gaan.

Bileam spreekt van de Ster uit Jakob. Hij ziet hoe eenmaal uit dit volk een Koning zal voortkomen, Wiens heerlijkheid hier getekend wordt als een glanzende, onaantastbare, flonkerende ster in een donkere nacht. Deze Ster zal zijn tot verlichting in een donkere nacht. Maar ook, dat klinkt ook door in deze profetie, dat Hem gegeven is alle macht in de hemel en op aarde.

'Ik zal Hem zien, maar nu niet; Ik zal hem aanschouwen, maar niet nabij'. Bileam ziet een Persoon, Die er al wel is en toch nog moet komen. Op wie ziet dit toch anders dan op Christus, de eeuwige Zone Gods, van eeuwigheid tot eeuwigheid God. En: nog moet komen. Dan namelijk, wanneer Hij in de volheid des tijds door de Heilige Geest uit de maagd Maria de ware menselijke natuur aanneemt. Zo zal Hij de Middelaar Gods en der mensen in Zijn Borgtocht volbrengen, wat Hij van eeuwigheid op Zich genomen had. Hij is met Zijn hart Borg geworden om tot God te genaken. Zo heeft Hij in Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid een gerechtigheid aangebracht, opdat in de toepassing daarvan een wederhorig kroost altijd bij God zou wonen.

In Christus, de Zon der gerechtigheid, in Wie al de zaligheid is. In Hem wordt de profetie van Jesaja vervuld: 'Het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve

zal een licht schijnen'. Hij is de Ster uit Jakob! Er is een volk op aarde wier hart uitgaat naar Hem. Om de Koning in Zijn schoonheid te mogen zien.

Wanneer krijgt nu in het natuurlijk leven een ster waarde en schoonheid? Toch juist in een donkere nacht? Zo ook ten aanzien van de Ster uit Jakob!! En nu verkeren wij allen van nature in de duisternis in onze diepe val in Adam. Wij zijn verduisterd in het verstand. Wij leven van nature dodelijk gerust voort, een eeuwige nacht tegemoet. Zo is het uitleven van onze doodsstaat. We horen van het Licht, maar zien niet, ja willen niet zien. En dit is het oordeel, dat het Licht in de wereld gekomen is en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het Licht, want hun werken waren boos.

Smeekt toch of de Heere door de wederbarende werking van de Heilige Geest dat licht van Zijn genade in uw hart ontsteekt. Dan zien we de duisternis van ons bestaan. Hoe de zonde scheiding maakt tussen de Heere en ons. Wanneer de Heere een mens meer en meer inleidt in de donkere diepten

Inhoud

Meditatie: De Ster uit Jakob . . .	1
Als de slinger van een klok	2
Omgaan met moderne media (2)	3
In orde: Hantering en waardering van kerkorde en kerkrecht (2) . .	5
Kerknieuws	7
Berichten	7
Predikbeurten	7

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.
email: red.saambinder@rdnet.nl

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Friso Hof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementenprijzen bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten
€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

van ons bestaan in Adam en de onmogelijkheid om de kloof te helen van onze zijde dan wordt het nacht, de nacht van onmogelijkheid. Er is een volk, dat niet kan ontkennen wat de Heere aan hun ziel gedaan heeft. Waar de Heere de adventsverwachting in hun ziel ontstak, toen Hij hen - vastgelopen in al hun werken - openbaarde de zaligheid in een Ander. En die met al hun hoop weer in het donker terecht zijn gekomen. Hoe was het in Israël in de dagen dat de Heere Jezus geboren zou worden? Donker, van het Davidshuis was vrijwel niets over, de profetie zweeg, de scepter begon van Juda te wijken. Zouden Gods beloften nog ooit vervuld worden? Welnu, dat volk, Jozef en Maria, de herders, Simeon en Anna, zij mochten niet op hun tijd, maar op Gods tijd de Ster uit Jakob aanschouwen. Toen zij dat Kindeke gezien hebben door het geloof, ja omhelsd, toen werd het voor hen waar: 'En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid'.

Wat heeft die Ster een waarde gekregen in hun donkere nacht! In het zien op Hem was dat in zichzelf zo arme volk zalig van het zien. Het was niet om hunnentwil, maar alleen

om Zijns Naams wil. Daarom, dat volk dat zwart is door de dienstbaarheid, maar wier ziel hongert en dorst naar Hem, in alle strijd: 'Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven, uw heilzon is aan het dagen'. Volk, welk een nachten van verlaten van de Heere, van afzwerfen, van schuld, van gemis. Dit wordt steeds dieper verstaan. De kroon moet eraf, *opdat* Die Ster meer en meer waarde zal krijgen. Zijn schoonheid en glans te rijker en dieper zal worden verstaan. Dat wonder: 'Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven. Hij moet wassen en ik minder worden'. Zijn Naam ter eer.

Lezers, de Heere geve ons zó die Ster uit Jakob hier door genade te leren kennen, eer Hij zal komen op de wolken als de Rechter en alle knie en alle tong, ook van alle vijanden, Hem dan moet erkennen. Om dan met Bileam, zo dichtbij het Woord geweest, voor eeuwig wegge worpen te worden in de buitenste duisternis. Daarom, 'Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij (op) de weg vergaet, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden'. Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen.

Goes,

ds. G.J.N. Moens.

Als de slinger van een klok

Toen ik het verhaal voor het eerst hoorde, moest ik erom glimlachen, maar later is het nog vaak in mijn gedachten teruggekomen. Het moet vele jaren geleden zijn gebeurd in één van de gemeenten die ik later mocht dienen. Daar was een diaken in het ambt gekomen, een nog jonge man. Hij was meestal stil als de andere broeders spraken. Dat duurde zo een jaar. Toen kwam ds. G.H. Kersten een keer preken, en de diaken mocht 'goed luisteren', zoals we dat wel eens uitdrukken. Na de dienst kon hij zich niet meer inhouden en gaf uiting aan zijn gevoelens van instemming. Het bleef even stil. Toen boog de voorzitter van de kerkenraad, een oudere broeder met veel gezag, zich naar hem over en sprak bedaard: 'Vriend, als je nu nog maar een jaar in de kerkenraad zit,

dan moet je je mond houden...'. Misschien moet u er ook wel om glimlachen. Misschien worden sommige jonge lezers er wel boos om. Wat een man, om zo iets te zeggen! Maar jullie moesten maar niet boos worden. Nee, ik zeg niet dat die oude broeder er verstandig aan deed om het zo te zeggen. Maar we moeten goed beseffen wat een heel andere tijd het zo'n zeventig jaar geleden was. Dat kunnen onze jongeren zich helemaal niet meer voorstellen. De afstand tussen de generaties, het ontzag voor de ambten dat er toen veelal was, het is schijnbaar vandaag allemaal teloor gegaan. Soms lijkt de geschiedenis wel een beetje op de zwaai beweging van de slinger van een klok. Die slingert van de ene kant naar de andere en is maar een ondeelbaar ogenblik in het midden.

Zo vertoont ook de wisselende tijdgeest een voortdurende slingerbeweging – en het goede midden wordt maar zelden bereikt.

Waarom ik deze dingen hier schrijf, vraagt u wellicht? Er zijn de laatste tijd met enige regelmaat artikelen verschenen in de pers over het omgaan van onze jongeren met de moderne media. Die artikelen legden een zorgelijke ontwikkeling bloot: niemand kan en mag dat ontkennen. Inhoudelijk ga ik daar in dit stukje niet op in. Dat gebeurt op een andere plaats in ons blad. Maar waar het me nu om gaat, is de wel erg grote openhartigheid waarmee bij name genoemde jongeren in de media aan het woord mogen komen. Die openheid en vrijpostigheid doen vermoeden dat de slinger van de klok van de tijdgeest vandaag aan de andere kant van het midden is terechtgekomen, vergeleken met het voorval waarmee ik dit artikel begon.

Nu mag ene Jolanda (ik verzin maar een naam) van 17 met ronde woorden vertellen dat een discussie met haar dominee weinig zin heeft, omdat hij toch overal tegen is. Dan mag een Robert van 15 het lezerspubliek op de hoogte brengen van zijn mening dat de taal die op de kansels gehoord wordt, veel te ver af staat van de taal van de jeugd. Omdat de woonplaatsen van Jolanda en Robert erbij worden vermeld, kost het de lezer weinig moeite te raden wie die eigenwijze dominee en wie de te laat geboren predikant dan wel zijn. Dat moest zo niet gebeuren! Zulke uitlatingen zijn niet alleen kwetsend in de richting van de betrokken ambtsdragers, ze lijken me ook erg pijnlijk voor de ouders van de jongeren zelf. Ook kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat een ander, minder kritisch en veel meer betrokken ingesteld deel van onze jeugd wel erg onhoorbaar en onzichtbaar blijft in bepaalde artikelenseries. Dat roept de verdenking op dat de journalist in kwestie de jongeren dingen laat zeggen die hijzelf had willen zeggen. Laten we hopen dat dat niet zo is. Zeker lijkt mij wel dat de slinger van de klok in deze tijd wel heel erg doorzwaait naar een vrijpostigheid, die op gespannen voet staat met wat Gods Woord ons voorhoudt. Wat houdt Gods Woord dan voor? Laat ik nu alleen maar mogen wijzen op een jonge man uit de Bijbel. Of

hij werkelijk jong was in de betekenis van het woord die wij er nu aan hechten, valt nog te bezien. Maar in vergelijking met zijn vrienden was hij jong. Hij zegt tenminste: 'Ik ben minder van dagen, maar gijlieden zijt stokouden'. En hij voegt eraan toe: 'Daarom heb ik geschroomd en gevreesd ulieden mijn gevoelen te vertonen...'. De lezer begrijpt wel dat ik Elihu bedoel, uit het boek Job. Wat heeft die jonge man lang gezwegen! Wat heeft hij met klimmende verontwaardiging geluisterd naar de betogen van zijn drie vrienden, én naar het verontwaardigde verweer van zijn vriend Job. Hij was 'der woorden vol', de 'geest van zijn buik' benauwde hem... maar hij zwéég! Dat was niet zozeer een kwestie van de geest van zijn tijd, hoewel ook hij natuurlijk een kind van zijn tijd was. Maar Elihu's zwijgen was een kwestie van ootmoed, schroom en heilige bescheidenheid. De papieren van deze laatste woorden staan vandaag niet zo hoog genoteerd. Toch doet het zwijgen van de jonge Elihu heel weldadig aan. Jongeren én ouderen zouden er vandaag veel van kunnen leren. En áls hij dan gaat spreken, zijn zijn woorden een verademing, vergeleken met die van zijn oudere vrienden.

Of ik dan niet van de jeugd houd, geen begrip voor de vragen onze

jonge mensen heb, zal iemand vragen? O ja, ik houd veel van onze jongeren. En hoop van harte dat zij bewaard mogen blijven bij de eenvoudige boodschap van de Schrift, dat ze toegebracht mogen worden tot degenen die de Heere telt onder Zijn kinderen. Natuurlijk moeten we beseffen dat jonge mensen soms scherp zijn in hun oordeel, heel eerlijk vaak, maar dikwijls ook weinig evenwichtig, weinig kritisch naar zichzelf toe en heel kritisch naar anderen. We moeten hen serieus nemen, jazerker. Maar *hen* serieus nemen is heel iets anders dan al hun vrijmoedig geventileerde *opvattingen* serieus nemen. We moesten hen maar een beetje tegen zichzelf beschermen, zeker in het openbaar. Soms denkt een mens wel eens terug aan zijn eigen jeugd. Dat is ook wel goed. Zelf had ik als jongen van zo'n jaar of 16 over alles en nog wat een uitgesproken en stellige mening, óók over de kerk en haar dienaren. Dat achter die stelligheid een grote onzekerheid schuilging, heb ik pas veel later ontdekt. Maar met één ding ben ik toch wel heel gelukkig: dat niet alles wat ik toen meende en te berde bracht, in de krant is afgedrukt...

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Omgaan met moderne media

Een actuele vraag in gezin en school

(2)

Zetten we de computer in de huiskamer? Mag deze DVD afgespeeld worden, en mag dat op de eigen kamer van één van de kinderen? Is het voor school echt nodig een internetaansluiting te nemen? Er zijn altijd wel vragen aan de orde in onze gezinnen over het omgaan met moderne media. In vervolg op het vorige artikel willen we graag wat proberen aan te reiken om het bezinnend gesprek te stimuleren.

Onze gezinnen staan in de werkelijkheid van het leven. Een werkelijkheid waarin de gebrokenheid en de doorwerking van de zonde steeds voelbaar is. De geest van onze tijd doet zich krachtig gelden, juist ook

door middel van de moderne media en wat er via deze media tot ons en onze kinderen en jongeren komt.

Het begin is zo belangrijk

Kinderen moeten al heel jong leren dat er goede dingen zijn, maar ook verkeerde en zondige. Ze moeten jong leren dat onze keuze bij het goede moet liggen, en waarom. Namelijk omdat dit goed is; met als keerzijde dat het verkeerde zonde voor God is. Natuurlijk praat je niet voortdurend op die wijze met je kinderen. Maar het moet wel de grondtoon vormen. Dat moeten onze kinderen zo voelen, zo ervaren. Een bijbelse opvoeding is een liefdevolle en betrokken opvoeding.

Ouders moeten er zijn voor hun kinderen. Hen voorlezen, met hen dingen doen, naar hen luisteren. En ondertussen sturen en vormen ze hen; meer 'tussen de regels door' dan opgelegd. Het is heel belangrijk dat in de opvoeding van de jonge kinderen het contact met, en de nabijheid van de ouders ervaren wordt. Ook letterlijk. Het is niet zo'n goed idee op een kinderfeestje ze naar een DVD te laten kijken. Beter is met hen iets te doen. Dat is warmer, menselijker.

Als kinderen ouder worden is het van groot belang dat er openheid is in het gezin. Kinderen moeten niet dingen stiekem doen. Natuurlijk mogen ze hun eigen dingen hebben, maar belangrijk is dat moeder of vader hun vertrouwenspersoon zijn. Of misschien hun oudere broer of zus. Heel belangrijk is dat kinderen in het opgroeien zich één weten met het gezin. De onderlinge verbondenheid is van grote waarde. Moge het zijn verbondenheid rondom en aan het Woord. Wanneer kinderen en jongeren niet graag hun ouders verdriet willen doen, is dat een geweldig belangrijke, weerhoudende, en ook positief werkende waarde.

Houd het verkeerde op afstand

Jongeren doen wel eens dingen die niet goed zijn. Ouderen ook. DVD of internetsites bekijken en beluisteren die ondeugdelijk zijn. Hoe is dat als je dan 's avonds je knieën buigt? Kun je met je verborgen gedrag voor God komen? In de preek, op huisbezoek, in de opvoeding mag deze vraag klinken. Maar het werkt niet goed steeds met deze vraag te beginnen, of er telkens mee voor de dag te komen.

Soms is het in een gezin heel moeilijk. Kinderen willen en doen werkelijk anders. Gaan hun eigen gang, maken hun eigen, ruimere keuzes. En wat te denken van een situatie waarin ouders niet op één lijn zitten. Of wanneer ouders zelf de grenzen aanmerkelijk hebben opgerekt. Als ouders via moderne media gelegenheid geven dat zonde het gezin binnenkomt, is dat een verkeerd voorbeeld. Dan toch moet er opgeroepen worden: keer terug. Het is niet te laat voor verandering. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald, met alle gevolgen vandien. Laten we onze levens maar tegen het licht van Gods Woord houden in het

befef dat we voor 's Heeren aangezicht leven. En laten we maar eerlijk onder ogen zien wat verkeerd is. Het kan heel moeilijk zijn te veranderen. Toch is het meerdere keren voorgekomen dat bijvoorbeeld in een gezin, waar TV was en deze werd opgeruimd, er later gezegd werd dat het een geweldige verbetering gaf. We mogen aan de Heere om kracht tot verandering vragen. En de plicht tot het weggaan bij het verkeerde rust op ons allen. Laten we denken aan de levens en zielen van onszelf en van onze kinderen. Heel moeilijk kan het zijn wanneer er psychische problematiek doorheen speelt. Bijzondere moeite mogen maar in het bijzonder tot gebed leiden. Niet dat er dan zo maar oplossingen zijn. Maar wel kan ervaren worden dat de Heere ondersteunt.

Er moet leiding gegeven worden

Onze jongeren hebben leiding nodig. Thuis, vanuit de kerk, op school. Het heeft er alles van weg dat leiding geven op veel weerstand stuit en ook moeilijk is vandaag. En toch is het van het grootste belang. De Heere vraagt het van ons als ouderen, als gezagsdragers. En onze jongeren hebben het nodig. Ze moeten weten waar ze aan toe zijn. Ze moeten zien aan ons leven wat goed en wat kwaad is, en wat van het grootste belang is. Ze moeten van ons horen waarom iets goed of slecht is. Ze mogen daarover ook uitleg van ons vragen. Als wij het hen niet vertellen, wie moet het dan doen? We mogen de vorming van onze kinderen en jongeren immers niet maar overlaten aan henzelf, of aan degenen met wie ze omgaan? Laten ze het goede van het huwelijk, van saamhorigheid meekrijgen. Laten ze de grote waarde zien van de band van liefde en trouw, van het elkaar helpen en bijstaan. Als ze dat proeven, is er een gereede voedingsbodem om het vulgaire af te wijzen. En ook te waarschuwen voor het gaan lopen op de rand. Waarschuwen alleen, van het kwade afmanen op zich, is niet genoeg. Er is een positieve voedingsbodem nodig. Daarin is het uitzetten van heldere en vaste lijnen heel belangrijk. We hebben te leven volgens het Woord en sjoemelen daar niet mee.

Praktische handreiking

En de praktische vragen dan? Een

voorbeeld moge verduidelijken. Een DVD wordt afgekeurd omdat er vloeken en dubieuze scènes in voorkomen. Maar het bijhorende boek lezen we wel voor de literatuurlijst van de middelbare school. Hoe zit dat? Die vraag mag gesteld en kan beantwoord worden. Ten eerste weten onze jongeren zelf ook heel goed dat zien indringender is dan lezen. Vervolgens is het een groot verschil of je iets doet omdat er een noodzaak toe is, of dat je het doet terwijl die noodzaak er niet is. Want ook al lopen we soms op de rand, gaan we er wel eens over misschien, we moeten goed blijven bedenken en in ons geweten blijven voelen wat wel en wat niet goed is. Iedere vloek is er één teveel. En iedere prikkeling van gevoelens die verkeerd is, mag niet. Wat verkeerd is, volgens de maatstaf van Gods Woord, moet verkeerd heten. Dat moeten we in ons geweten blijven voelen. En overtreding van deze lijn moeten we niet zoeken. Zeker niet als daar geen noodzaak toe is.

Het is waar: je kunt je aan heel wat dingen niet onttrekken. Maar dan moeten we wel de pijn blijven voelen. En er niet aan wennen. Houdt afstand, is altijd nog een heel goede raad. Dat betekent dat als het niet beslist nodig is, we geen (open) internetaansluiting moeten nemen. En het is helemaal niet verkeerd, als ouders te besluiten in het gezin niet van DVD-mogelijkheden gebruik te maken, of dat eventueel te doen voor zakelijke doelen, maar niet voor ontspanning.

Het bovenstaande is slechts één voorbeeld. Er doen zich vele andere concrete vragen voor.

Daarom noemen we enkele praktische punten als handreiking.

- wees op de hoogte van elkaars activiteiten/verblijf elders;
- heb tijd voor elkaar in het gezinsleven;
- spreek met elkaar over de te maken/gemaakte keuzes;
- neem tijd voor de huisgodsdienst: in rust en met regelmaat in het gezin;
- laten we als ouders regels duidelijk voorleven;
- gewetensvorming gaat niet zonder regelgeving; daarom is het geven van regels (verbieden/gebieden) beslist nodig; met de controle erop;

- neem concrete technische maatregelen als filter, wachtwoorden, (leef)tijdsgrenzen aan gebruik van de computer.

Heel belangrijk is ook dat we zorgen voor rust in het gezin, waarbij we niet gestoord worden door allerlei technische middelen. Speciaal geldt dit wel tijdens de avondsluizing, het gezamenlijk eten en op de zondag. Dan moeten we absoluut geen computer aan doen.

Het gesprek bevorderen

Over deze dingen moeten we maar concreet met elkaar praten. In het gezin, op catechisatie en vereniging, tijdens het huisbezoek. En dan moeten we de vragen helder en eerlijk aan de orde stellen. Weer een voorbeeld. We kunnen stellen: als er een vloek klinkt, moeten we de knop uitzetten. Uiteraard is bijna iedereen het daar mee eens. Maar nu de vraag anders: Als er een vloek klinkt, zet jij dan de knop uit?

Hoe maken we dingen bespreekbaar? Concreet: waar moeten ouders dan over praten? Dat kunnen praktische punten zijn in het gezin, zoals er boven enkele zijn opgesomd. De manier van omgaan met elkaar is heel belangrijk. Het gesprek moeten we niet omzeilen, maar juist zoeken. Ook al hebben we niet overal antwoord op. Met de ander, met een ouder, erover praten brengt vaak, ook achteraf, tot nadenken. Resultaat is er meestal niet meteen, maar de gestage druppel... Daarom moeten we elkaar blijven aanspreken. Met tact, op gelegen momenten, maar toch wel. Onze kinderen en jongeren zijn te belangrijk. En zou de Heere het niet waard zijn? Hij vraagt het immers van ons.

Een gesprek over een moeilijk onderwerp komt beter over wanneer het samengaat met merkbare belangstelling voor de ander. Wanneer we als ouder in gewone dingen betrokkenheid tonen, dan kunnen we ook wel eens een moeilijk punt aan de orde stellen. Maar als ons contact over de gewone dingen minimaal is, wordt het praten over, het waarschuwen voor een verkeerde zaak extra moeilijk.

Grote invloed van de school

Het maakt een groot verschil waar onze kinderen naar school gaan. De meesten van onze kinderen en jongeren volgen reformatorisch onderwijs.

In enkele gemeenten is daar niet de gelegenheid toe. Het valt vaak op hoe juist daar men anders omgaat met begrippen als vreemdelingschap en afstand houden van de wereld. Wanneer men zich meer moet verdedigen en het onderscheid duidelijk is, blijkt het 'gij geheel anders' meer gestalte te krijgen. Moeilijk is het ook dan wel, maar de vragen liggen niet zozeer op het terrein van 'wat kan nog net wel', maar meer op het vlak van: hoe breng je het goed onder woorden en hoe vinden we een alternatief?

Op onze reformatorische scholen wordt veel aandacht besteed aan vorming en toerusting van onze kinderen en jongeren. Daarin is er gereede aandacht voor gewetensvorming. Het is ook belangrijk dat bijvoorbeeld een deskundige muziekdocent laat horen wat moderne muziek biedt; wat sommige teksten aan inhoud hebben. Dat geldt ook op het terrein van literatuur, internet, enzovoort. Onze leerlingen hebben concrete wapening nodig. Ze moeten met voorbeelden zien en horen waar het verkeerd zit. Daarin moeten we niet grenzen verleggen of oprekken, maar trekken. Vanuit het onvervalste Woord van de levende God.

Begeleide confrontatie

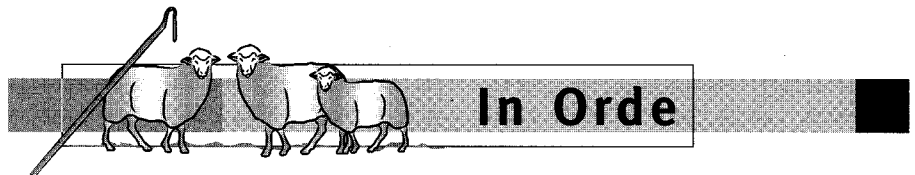
Onze jongeren komen in hun vrije tijd soms uitgebreid en indringend in aanraking met uitingen van de moderne jongerenleefwereld. Contact tussen de reformatorische leef- en denkwereld én de omringende cultuur heeft gewoon plaats. De één zoekt het; de ander overkomt het. In het reformatorisch onderwijs zal, afhankelijk van leeftijd en onderwijstype, aan kennismaking en voor-

bereiding gedaan worden. Soms zal dat op confronterende wijze gebeuren. Het is niet alleen belangrijk dat onze jongeren weten wat er te koop is, maar vooral ook dat er gewetensvorming plaats heeft. Er moet wapening en handreiking geboden worden om tot een verantwoorde opstelling te komen. Moge het zijn met innerlijke vorming van onze jongeren.

Jongeren moeten leren eigen verantwoordelijkheden in deze te dragen. Ze moeten leren zelf verantwoorde keuzes te maken. Daarbij zal uiteraard gelet worden op type leerling en leeftijd. Maar belangrijk is dat men de consequenties van eigen keuzes leert dragen en daarover verantwoording leert afleggen. Noodzakelijk is het dat docenten identificatiefiguren zijn. Ze nemen een geweldig belangrijke plaats in bij begeleiding en in gesprek. Via hen vooral moeten jongeren leren de cultuur te doorzien en een bijbels verantwoorde weg leren gaan. Daarbij zal vaak uitgelegd moeten worden hoe we tegen elementen en achtergronden van de hedendaagse cultuur aankijken. Ook zal aangegeven moeten worden waarin en waarom eigen profilering nogal eens nodig is.

Zo gaat de opvoedings- en vormingswerkelijkheid voort in onze digitale werkelijkheid. We mogen wel eerlijk zeggen: wie is tot deze dingen bekwaam? Moge hetgeen de apostel Jakobus zegt, ons maar aan de troon der genade verbinden: "Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat Hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt".

De commissie Moderne Media van onze Generale Synode

Hantering en waardering van kerkorde en kerkrecht

(2)

De Vereniging van 1907 bracht het samengaan van de Gereformeerde Gemeenten van ds. L.G.C. Ledeboer en de Gereformeerde Gemeenten on-

der 't kruis. Bij deze Vereniging wordt de keuze voor kerkelijk leven op grondslag van de D.K.O. verwoord in het eerste artikel van de 'Bepalingen': "Als accoord van ker-

kelijke gemeenschap wordt aanvaard en blijve gehandhaafd de D.K.O. vastgesteld in den jare 1619, behoudens die artikelen die door verandering van de verhouding tussen Kerk en overheid, of door het wegvallen der Waalse taal, niet meer van kracht zijn; van welke artikelen de kerken zelve aanwijzing zullen doen'.

De fundamentele koerswijziging

Er is sprake van een fundamentele koerswijziging in vergelijking met de periode van voor 1907, die vooral tot uitdrukking komt in het woord 'gehandhaafd'. Met name de jonge ds. G.H. Kersten (1882-1948) heeft de jaren door het zijne bijgedragen aan deze welbewuste keuze voor werkelijk kerkordelijk leven. Aan zijn opvallende kennis van het gereformeerde kerkrecht hadden zijn goede contacten met de Middelburgse gereformeerde predikant dr. L.H. Wagenaar (1855-1910), kerkhistoricus en kerkrechtsdeskundige, ongetwijfeld bijgedragen. Nog voor het einde van 1907 verscheen de door de synode als akkoord van kerkelijke gemeenschap vastgestelde kerkorde in druk.

De worsteling met het independentisme

Maar de praktijk van het leven naar de kerkorde werd door een aantal broeders als moeilijk en ongewenst ervaren. Een gereformeerd kerkverband schept verplichtingen ten aanzien van de punten, die men zelf als kerkenraden aan de meerdere vergadering heeft voorgelegd om tot een uitspraak te komen. Zo werd in 1907 het principebesluit genomen om geen predikanten van buiten het eigen kerkverband te laten optreden. Eigen predikanten werden geacht alleen de eigen gemeenten te dienen. Maar die regel werd niet nageleefd. Ze stuitte op heftig verzet bij de vurige Amsterdamse predikant ds. D.C. Overduin. Zegt de Schrift niet: Predikt het evangelie aan alle creaturen? Daarom ging hij met vrijmoedigheid voor in allerlei vrije groepen en gemeenten. De bezwaren tegen deze handelswijze leidden ertoe dat de gemeente van Amsterdam zich met haar predikant los maakte van het kerkverband. In 1909 verlieten zelfs alle afgevaardigden van de classis Amsterdam de synode, waarop ds. Kersten het kerkrechtelijke beginsel opnieuw uiteenzette. Maar bij nader

inzien schaarde deze classis zich alsnog achter het doel van de synode om voort te gaan met de opbouw van een ordelijk kerkelijk leven volgens de richtlijnen van Schrift en kerkorde. Het independentisme werd veroordeeld. Ds. Overduin keerde in 1911 terug, nadat hij zijn independentistische opvattingen had herroepen en schuld had beleden voor door hem gebruikte diskwalificaties van anderen. In 1930 verliet ds. D.C. Overduin met zijn broer ds. J. Overduin de Gereformeerde Gemeenten. Bij dit heengaan woog ook het independentistische standpunt van de gebroeders Overduin mee. De synode gaf nu duidelijk aan, dat er na de veroordeling in 1909 ook in de praktijk geen ruimte meer was voor een independent gevoel.

De praktische hantering en de fundering daarvan

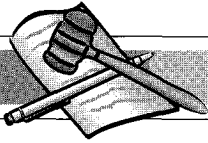
In de loop der jaren kreeg bij de toepassing van de D.K.O. de zelfstandigheid van de gemeenten binnen het kerkverband steeds de volle aandacht. De synodale besluiten met een bindend karakter waren zeer gering in aantal. In de meeste gevallen beperkte een generale synode zich tot besluiten met een adviserend karakter. Hierin weerspiegelt zich de hantering van het gereformeerde kerkrecht, zoals dat in de jaren voor en na de Doleantie (1886) op basis van de Dordtse Kerkorde was ontwikkeld door A. Kuyper, A.F. de Savornin Lohman en met name ook door F.L. Rutgers. In dit kerkrecht stonden drie uitgangspunten centraal:

De sterke nadruk op de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk (art. 84 D.K.O.) De kerkenraad is de enige kerkelijke vergadering die beschikt over de macht, die Christus door mensendienst in Zijn kerk wil laten functioneren. Dit wordt nadrukkelijk onderstreept door het overleggen van de lastbrieven door de afgevaardigden van een kerkenraad aan de meerdere vergadering (art. 33 D.K.O.). Het gezag van de meerdere vergadering onderscheidt zich van het gezag van de kerkenraad. De meerdere vergadering beschikt slechts over een beperkte, afgeleide, 'lagere' macht. De besluiten die door deze kerkenraden zijn genomen, zijn voor alle kerken bindend, maar onder het voorbehoud dat in de kerkorde is verwoord (art. 31 D.K.O.).

Het confederatieve karakter van het kerkverband. Het samengaan en samenleven van de plaatselijke kerken in een kerkverband geschiedt op basis van vrijwilligheid en kent geen centraal bestuur. Het is een eis van de Schrift zelf dat de plaatselijke kerken met elkaar in een verband *moeten* treden om de eenheid van de kerk van Christus tot meerdere openbaring te brengen. Het independentisme wordt dan ook afgewezen. De vrijwilligheid betekent immers geen vrijblijvendheid, maar veronderstelt steeds de bereidheid om de besluiten van de meerdere vergadering ook te honoreren in de plaatselijke gemeente.

De belijdenis als akkoord van kerkelijke gemeenschap. De eenheid van de kerken bestaat allereerst in de gemeenschappelijke belijdenis. Dat werd reeds uitgesproken door de Synode van Emden van 1571. Die belijdenis heeft men immers aanvaard als uitdrukking van de enigheid des geloofs en daarmee van de onderlinge verbondenheid en eenheid der kerken. Ze is tot stand gekomen in de weg van de geloofsgehoorzaamheid aan de Schrift en vormt de basis of het fundament van het kerkverband. Bij de praktische toepassing van dit gereformeerde kerkrecht, dat berustte op de bepalingen van de Dordtse Kerkorde, maakte men in de gemeenten algemeen gebruik van de eerste druk van de bekende *Korte Verklaring van de Kerkenordening*, geschreven door ds. Joh. Jansen, gereformeerde predikant te IJmuiden. De eerste druk verscheen in 1922. Het persoonlijke exemplaar van ds. G.H. Kersten kwam mij onder ogen met de nodige onderstrepingen in rood en de kanttekening 'fout' bij artikel 79, dat door de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland toen al enigszins gewijzigd was. Men had namelijk de mogelijkheid tot schorsing van ouderlingen en diakenen ingevoerd, die het oorspronkelijke artikel niet kent. De Gereformeerde Gemeenten wilden zich nadrukkelijk houden aan de ongewijzigde D.K.O. Het feit dat de Gereformeerde Kerken in later jaren nog enkele wijzigingen aanbrachten, verklaart de uitgesproken voorkeur binnen de Gereformeerde Gemeenten van voor de Tweede Wereldoorlog voor de éérste druk van 'Jansen'.

Boskoop, ds. M. Golverdingen.

Kerknieuws

Beroepen:

te Benthuzen: ds. P. Mulder te Dordrecht;
te Leiderdorp:
ds. G. Clements te Gouda;
te Middelburg-Centrum:
ds. D. de Wit te Nieuw Beijerland;
te Rotterdam-Alexanderpolder:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;

Bedankt:

voor Kampen:

ds. D. de Wit te Nieuw Beijerland;
voor Middelharnis:
ds. M. Karens te Werkendam.

KERKELIJK JAARBOEK GEMEENTE ROTTERDAM-ZUID

M.i.v. 1 december 2003 is de nieuwe scriba:
B. van der Schoor,
Bree 200,
3075 KB Rotterdam
tel. 010-4195892

OPGAVE PREEKBEURTEN I.V.M. FEESTDAGEN

In verband met de feestdagen verzoeken wij u de opgave van de preekbeurten t/m zaterdag 10 januari 2004 zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk woensdag 17 december 2003 aan het Kerkelijk Bureau door te geven.

DOVENDIENST TE DORDRECHT

Ds. W. Harinck hoopt op 13 december D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Mauritsweg 286 en vangt aan om 10.30 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

Berichten

DISTRICT OOST +16

Bijeenkomst op D.V. zaterdag 13 december in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Nunspeet, Brinkersweg 17. Aanvang 19.30 uur. De heer Dingemanse zal een diaserie laten zien over de wereld waarin dak- en thuislozen leven. De inleiding heeft als thema: "Hoe ga ik om met dak- en thuislozen". Er is ook een verkoopstand.

VOORAANKONDIGING VAN DE WINTERCONFERENTIE DEPU- TAATSCHAP VOOR STUDERENDEN

Het Deputaatschap voor Studerenden van de Gereformeerde Gemeente belegt op D.V. vrijdag 9 januari 2004 een landelijke bij-

eenkomst voor studenten.

Ds. J.B. Zippo zal een lezing houden over het thema Schriftgezag en Schriftkritiek. De ontvangst is om 16.30 uur, aanvang om 17.00 uur. Plaats: Pabo De Driestar te Gouda. Nadere informatie volgt. Noteer alvast de datum. Alle studenten van harte welkom.

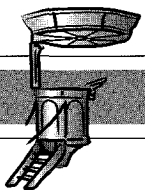
KERSTBIJEENKOMST IN ZEELAND

De oudervereniging Helpende handen, afdeling De Bevelanden, nodigt u uit om de kerstbijeenkomst bij te wonen D.V. zaterdag 13 december in de kerk van de Geref. Gemeente te Krabbendijke. Aanvang 14.30 uur. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd

voor mensen met een verstandelijke handicap. Ook ouders, broers, zussen, andere familieleden en belangstellenden zijn hartelijk welkom. Ouderling J.A. Bliëk verzorgt de opening. Juf Diana den Boer vertelt het Bijbelverhaal. Na de pauze zingen we samen psalmen bij het orgel.

ZANGAVOND HARDERWIJK

Op D.V. zaterdag 13 december wordt in de Grote Kerk te Harderwijk een adventszangavond gehouden. Hieraan werken mee het Gemengd Koor 'Magnalia Dei' uit Amersfoort en het Jongerenkoor 'Sjaloom' uit Rijssen. Ir. J. van Heteren, algemeen secretaris van het Deputaatschap Bijzondere Noden, zal een appelwoord spreken. De toegang is vrij; wel is er een collecte. De aanvang is 19.45 uur; een half uur eerder gaan de kerkdeuren open.

Predikbeurten

ZONDAG 7 DECEMBER 2003

Aagtekerke 11.00 en 19.00 uur ds. Neele (in kerk Geref. Gem. Meliskerke); Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Almelo 18.30 uur ds. J. Karels; Alphen a/d Rijn 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Andijk 10.00 en 16.00 uur stud. Van Manen; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 9.45 en 19.00 uur stud. Terlouw; Bodegraven 10.00 uur (H.D.) ds. Bac; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur

ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 19.15 uur ds. Zippo; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 14.30 uur ds. Meeuse; Enkhuizen 19.00 uur stud. Van Manen; Enschede 10.00 uur ds. J. Karels; Enter 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 14.30 uur ds. Melis; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. Beens; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur lees-

dienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 18.00 uur ds. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 14.30 uur ds. L. Blok; Kamperland 14.30 uur ds. Schipper; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 uur ds. Van Ekeveld en 16.30 uur stud. Terlouw; Leiderdorp 10.00 uur ds. De Jongste; Lelystad 19.00 uur ds. Schot; Lisse 16.00 uur ds. De Jongste; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur stud. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Gunst; Mijdrecht 15.30 uur ds. Visscher; Moerkapelle 9.30 uur (H.D.) ds. Paul (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Tanis en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuwerkerk Zld 9.30 en

15.30 uur leesdienst; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. W. Harinck; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oosterend- Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oosterland 14.30 uur ds. Brugge; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Oostvoorne 10.00 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. Silfhout; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortvliet 10.00 en 14.30 en 18.30 uur stud. De Heer; Puttershoek 10.00 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 14.30 uur ds. De Wit; Ridderkerk-Slikkerveer 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur ds. Baaijens; Rotterdam-Zuid 15.00 uur stud. Beens; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. P. Blok; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 9.30 en 14.30 uur ds. C. Harinck; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Sprang Capelle 15.00 uur ds. J. de Pater; Stolwijk 19.00 uur ds. Clements; Terneuzen 14.30 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 14.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 19.00 uur ds. Van der Net; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlissingen 16.00 uur ds. Neele; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Wemeldinge 15.00 uur ds. Van der Poel; Werkendam 10.00 uur (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.30 uur stud. Bakker; Westzaan 10.00 en 15.30 uur ds. Boogaard; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Moens; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul; Zwijndrecht 14.30 uur ds. Van Krimpen; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe en 19.15 uur ds. Meeuse.

DINSDAG 9 DECEMBER 2003

Aalst 19.30 uur ds. Mondria; Brakel 19.30 uur ds. J. de Pater; Moerkapelle 19.30 uur ds. De Wit; Naaldwijk 19.45 uur ds. A.B. van der Heiden; Vlaardingen 19.30 uur ds. B. van der Heiden.

WOENSDAG 10 DECEMBER 2003

Aalburg 19.30 uur ds. J. de Pater (bijbellezing); Andijk 19.30 uur ds. P. Mulder; Doetinchem 19.30 uur ds. F. Mulder; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels (bijbellezing); Kamperland 19.30 uur ds. J. Karens; Leerdam 19.30 uur ds. Kleppe; Poederoyen 19.30 uur ds. Van

Krimpen; Poortvliet 19.30 uur ds. Silfhout; Puttershoek 19.30 uur stud. Van Manen; Rhenen 19.30 uur ds. Veenendaal (bijbellezing); Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Schot; Veenendaal 19.30 uur ds. Sonneveld (bijbellezing); Zwijndrecht 19.30 uur ds. Mondria.

DONDERDAG 11 DECEMBER 2003

's-Gravenzande 19.45 uur stud. Bakker; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Brugge; Hoogeveen 19.30 uur ds. Van Dieren; Kampen 19.30 uur ds. Hakvoort; Krimpen a/d IJssel 19.30 uur ds. De Jongste; Nijkerk 19.30 uur ds. Meeuse; Oosterend- Texel 19.30 uur ds. Van Dijk (bijbellezing); Ridderkerk 19.30 uur ds. Schipper; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur stud. Terlouw; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Melis; Urk 19.30 uur ds. Van Krimpen; Westzaan 19.30 uur ds. Hakvoort; Zaandam 19.30 uur stud. Beens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur en 20.30 uur. U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-1 te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

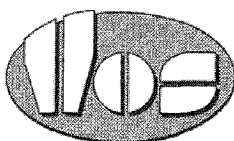
Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Vertrouwd verzorgd

Begrafenisverzorging Vos

- verzorgt begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en aangrenzende gebieden
- staat u terzijde met vertrouwde zorg en aandacht, ongeacht bij welk begrafenisfonds u bent aangesloten
- is dag en nacht te ontbieden en altijd bereikbaar
- houdt rekening met uw persoonlijke wensen
- verzorgt geen crematies

Begrafenisverzorging Vos Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
Telefoon (0577) 40 16 89, Fax (0577) 40 10 27

Begrafenisverzorging Vos. Zorg met gepaste eerbied.

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommersdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

Christelijke begrafenisverzorging
De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging
in de provincie Utrecht en
de regio's Gouda en Hilversum.
Tel. 0346-281711.
Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

Begravenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Uitgesneden teksten div. modellen

G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners
500 zorgverleners staan voor u klaar
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

10 jaar actief in China

Jubileumjaar (1993-2003)

Toch zijn er tot op vandaag grote
delen van China waar het Evangelie
nog niet is verkondigd. Onze
opdracht is nog niet voltooid.

De Heere zal Zijn gemeente vergaderen
'uit alle natiën en geslachten,
en volken en talen'.

Steun de lijdende kerk in China en
maak uw jubileumgift over op

giro 320666

Info/secretariaat:
Kerkewijk 158 • 3904 JJ Veenendaal
tel. 0318-510320
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
Giro 320666 t.n.v. Stichting China

Begravenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

Verschenen:

Jonge Zangers deel 6

Het levenseinde en de verwachting van:

Jan van Esch, Florus de Wolf, Jansje de Waard, Agnita
van der Stelt, Willem Andries de Bakker en Barendje
van Asperen.

Dit nieuwe boek is van dezelfde rijke inhoud als de
vorige delen. Nu ook met meer recente gebeurtenis-
sen. Op indrukwekkende wijze zijn de jongeren aan
hun einde gekomen. Eén persoon door een trap van een
paard tegen zijn hoofd. Door middel van deze uitgaven
kan de ware bekering in de gezinnen, aan jong en oud,
nog voortgehouden worden. Een boeiend voorleesboek.
Ook herdruk van vorige delen.

Deel 1 Gerrit van Doesburg, Leuntje van Rhijn,
Lena Lampers, Adriana Leeuwenberg

Deel 2 Pieterella Geense, Esther Flikweert,
Jan Zuidweg, Cornelis Kerkhoven en
Een jonge reiziger naar Indië.

Deel 3 Hendrikje de Wit, Maria Molendijk,
Adriana Meis, Pieter Hoogesteger en
Pieter de Waal

Deel 4 Kaatje Eikelenstam, Maria Steenbergen,
Arie Vosbergen, Maria Schenk,

Deel 5 Matje Verbruggen, Elisabeth Wallbridge,
Cornelia Winckelman en Gerit van Bale

Historisch toegelicht, met foto's. € 9.75

Gods kinderen weer onder een

dienende macht? W. Huntington

Er wordt in deze tijd veel gesproken over de zuivere
verkondiging van Gods Woord. Huntington had veel
licht in het verklaren hiervan. Dit boekje geeft een hel-
dere weergave van een leven wat wettisch en wat evan-
gelies is. Hij sprak naar het hart van Gods volk, tot
oplossing van hun zielenraadsels. € 4.75

De stem van de tortelduif 3^e druk

Het leven van Plonia Biemond € 11.25

Ik heb geloofd; daarom heb ik gesproken Uit het leven van

Zacharias Verhage € 11.25

Bestellen bij de boekhandel, of bij:

Uitgeverij "Middelburg"

't Zanddorp 2 4335 AJ Middelburg
0118 625472

ZIJN TROUWE ZORG door C. van Rijswijk

Leerzame inhoud: 1. De beloofde dominee (ds. Bresser uit Strijen); 2. Wijf
Gij mijn rechterhand woudt vatten (Elizabeth Both-Leeuwenstein); 3. Hij en
and'ren meer (Geurt van Ledden); 4. De wonderlijke tocht met de arrenslee
(Neeltje Aardoom); 5. De oude patriarch (meester Burggraaf); 6. De verge-
ten brief (ds. G. van Reenen); 7. Een krijgsknecht van de grote Koning
(ds. W.W. Smitt); 8. De verscheurde rekening (weduwe Van Drimmelen);
9. De les van de keurvorst (keurvorst Frederik de Wijze); 10. Hoe ouder-
ling Blaak schipper Jan Geense leerde kennen; 11. De storm op zee, geze-
gend voor John Newton; 12. Het gevolg van een gesprek op de IJsselbrug
(De bekering van een roomse soldaat); 13. Een verstoorde godsdienst-
oefening te Middelburg in het jaar 1566; 14. Verklikkend ons ter goeder
uur (Willem van Dorland); 15. Het water komt! (J. van Vliet).

Een boek met 15 historische verhalen, verteld voor de jeugd (ca. 10 jaar) en ouderen. Ook zeer geschikt
voor scholen en catechisaties. Mooie en leerzame stof, stevig gebonden in vierkleurenband.
Met illustraties van A. Burghout. 107 blz.

€ 7,50

Ook nog leverbaar de tweede druk van het mooie boek:

TEN DAGE ALS IK RIEP door C. van Rijswijk

Een boek met 20 historische verhalen, verteld voor de jeugd (ca. 10 jaar) en
ouderen. Ook zeer geschikt voor scholen en catechisaties. Mooie en leer-
zame leesstof.
Stevig gebonden in vierkleurenband.
Met illustraties van A. Burghout. 107 blz.

€ 7,50

Franco verzending boven € 23,-
Ook in de boekhandel verkrijgbaar.

Dagboek - Ds. C. Smits

WATER UIT DE STEENROTS

Leerzaam met te lezen bijbelgedeelte en te zingen psalm.
392 blz.

€ 20,20

Reeds 2e druk van:

ZIJN WONDEREN EEN GEDACHTENIS

Treffende voorvallen uit het leven van Dina Elizabeth de Vries-
Roos, overleden 27 jan. 1995 te Rotterdam. Haar begravenis werd
geleid door ds. D. Heemskerk. Geschreven door haar dochter.
Keurig gebonden.

€ 8,85

DE HEIDELBERGSE CATECHISMUS

verklaard in 53 preken door ds. D.L. Aangeenbrug.
(Nog zeer beperkt voorradig)

€ 45,-

O ISRAËLS VERWACHTING

Het leven en de nagelaten geschriften van
R.M. MacChayne door A. Bonar.

Lees in dit prachtige standaardwerk:
zijn leven, preken, meditaties, gedichten, brie-
ven (dikwijls ook aan jonge mensen), zijn
liefde voor het oude bondsvolk Israël, etc.
Een boek met rijke inhoud!

Mooie vierkleurenband, 780 blz.

Met inleiding door
L.J. van Valen.

€ 45,-

UITGEVERIJ
BOEKHANDEL

DE PALMBOOM V.O.F.

Stationsstraat 1
4675 CG Sint Philipsland

Telefoon/Fax (0167) 57 29 75
Ook 's avonds (J. Eerland)

BIJBELSE HULPVERLENING
CHINA

De eerste bibliotheek

In een grote stad in china is onder een groepering van huiskerkleiders grote behoefte aan een eigen betrouwbare bibliotheek. We kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk degelijke, gereformeerde lectuur voor hen momenteel is. We werken nu aan de eerste Engelstalige Reformatorische Bibliotheek in China voor huiskerkleiders, studenten, zakenmensen, intellectuelen enz. Hier kunnen tevens Engelstalige puriteinse werken vertaald worden. Wilt u iets bijdragen aan dit bibliotheek- en vertaalcentrum?

STUDIECENTRUM

AMERSFOORT
Tel. 033-2770287
Raadpleeg voor meer info:
www.chinachristianbooks.com
U kunt uw gift overmaken op bankrekeningnummer:
3473-76.029

B. Janssen
Begrafenisverzorging

Persoonlijk contact en begeleiding. De mogelijkheid om thuis op te baren. Regelmatig overleg om de begrafenis voor te bereiden.

Wij verzorgen geen crematies

**Dag en nacht bereikbaar op:
0113-38 12 14**

Rijksweg 2, 4416 AZ Kruiningen
Mobiel 06-53 23 73 20
E-mail: ijanssen@zeelandnet.nl

Orgelbouw Advies Commissie
een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

VOGG
Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

**CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

**begrafenisverzorging
T. den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

**KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

Stolk Orgels
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 35
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoorn 18

UNIEK IN PRIJS

**Collectebonnen
machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie**

0548-515415

Mooi voor elk kind

Uniek kleur- en puzzelboek met Bijbelse vertellingen

Dit lees-, puzzel- en kleurboek vertelt de Bijbelse boodschap van zonde en genade aan kinderen. Het mooie van deze serie is, dat elk verhaal is voorzien van een bijbehorende kleurplaat (door C. Bart-Nieuwenhuize) en een woordzoeker (door G.W. van Leeuwen-van Haften). De verhalen uit het Oude Testament (dl. 1+2) zijn geschreven door M.J. Ruissen. André Boeder heeft de verhalen uit het Nieuwe Testament (dl. 3+4) geschreven. In totaal zijn er 52 verhalen, woordzoekers en kleurplaten, zodat kinderen een heel jaar lang er elke week in kunnen werken! De verantwoording is groot om tot een betrouwbare Bijbelse vertelling te komen; daarom is de tekst meegelezen door een predikant. Vandaar dat deel 4 voorzien is van een Woord vooraf, geschreven door ds. A.A. Egas. Dl. 1 is ingeleid door ds. W.J. Karels dl. 2 door ds. F. Mallan en dl. 3 door ds. D. Heemskerck.

**Dl. 4 nu
verschenen**

De complete serie omvat vier delen: twee delen Oude Testament en twee delen Nieuwe Testament. U profiteert van €5,- korting indien u de hele serie besteld.

Teken nu in voor speciale prijs!

Ja, ik bestel alleen deel 4 voor € 10,- en kan de andere delen evt. later bijbestellen
 Ja, ik teken ineens in op 4 delen 'Van Kind tot Kind' voor € 35,- i.p.v. € 40,- en ontvang per omgaande de complete serie.

Ik bestel complete serie(s).

2022

Naam:
Adres:
Pcode:
Woonplaats:

Gewenste levering:
0 rechtstreeks
0 via boekhandel.....
te

Putwei 6 • GOES
Bel en Bestellijn:
0113-230 340
(tot 22.00 uur 's avonds)

**Uitgeverij
'de Ramshoorn'**
Goes

Bon franco sturen naar Uitg. De Ramshoorn, Antw. nummer 860,
4460 WB Goes. Of faxen naar: 0113-218 691.

HONGER

in Zimbabwe en Zuid-Afrika

Er is een groot voedseltekort in Zuidelijk Afrika. De kerken doen hun uiterste best om de nood te verlichten. Toch zijn er nog miljoenen mensen in levensgevaar.

Help! Giro 307447

m.v.v. 'Honger in Zuidelijk Afrika'

DOE

WEL

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

 Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streepjassen ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:

Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Een huis zonder Bijbel...

...is een schip zonder roer. Dat is de titel van de folder, die momenteel op grote schaal wordt verspreid om nieuwe donateurs voor het werk van de GBS te werven.

Al voor € 2,50 per jaar kunt u het werk van de GBS steunen. De doelstelling van de GBS? Het verspreiden van Bijbels in nauwgezette vertalingen over de hele wereld.

In ons land zorgt de GBS voor het leveren van betaalbare Bijbels (al vanaf € 8,-) in de Statenvertaling. Vele Bijbels worden gratis verspreid in zorgcentra en gevangnissen. Recent stelden onze donateurs ons in staat 100.000 Bijbels in Roemenië te verspreiden. U leest meer over bijbelverspreiding in ons kwartaalblad Standvastig dat elke donateur gratis ontvangt.

*U heeft de folder nog niet ontvangen?
Of heeft u zich nog niet opgegeven als donateur?
Stuur dan de volledig ingevulde bon naar ons
antwoordnummer (zonder postzegel).*

BON

(aankruisen wat u wenst)

- Graag ontvang ik alsnog de folder Een huis zonder Bijbel is een schip zonder roer.
- Ja, ik geef mij op als donateur van de GBS.

De heer / mevr. / fam.

Straat + nr.

Postcode + plaats

Datum Handtekening:

Opsturen naar: GBS, Antwoordnummer 2809,
4140 WB Leerdam.

Gereformeerde Bijbelstichting

Nijverheidstraat 21, Postbus 168, 4140 AD Leerdam, telefoon (0345) 61 01 55 - E-mail gbsinfo@rdnet.nl - Giro 1.355.824 t.n.v. penningm. GBS - Leerdam

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens

Zandee & de Kuijper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Bestel nu!!

Laat Zang en Spel deel 1 en 2

Portretten van bekende chr.
musici door Adriaan van Belzen

Inhoud: Deel 1: o.a. K. Alers, K. Bogerd, B. Elbertsen, P. Heykoop, N. v. Middelkoop, A. v. Vliet, A. Weegenaar en P. Wildeman. 205 pag.

Deel 2: o.a. H. Hoeve, J. Kroonenburg, D. v. Laar, M. Mans, A. & E. Post, P. Stolk, P. Wiersma en J. Wisse. 235 pag.

Prijs per deel: € 14,90

Deel 1+2 € 25,00

Bestellen: 0342-421031

Boekenbeurs Opheusden

D.V. zaterdag 13 december
10.00-16.00 uur

Gebouw Eltheto, Ooievaarstraat 2

**Grote sortering theologie-,
preken-, kerk-, vaderlandse
geschiedenis- en jeugdboeken.**

Toegang gratis.

Te huur **ruime vakantiewoning**
in **Zuid-Alberta**, Canada,
omgeving van Lethbridge.

Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.

Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

Nieuwe uitgaven van blijvende waarde

L. Vogelaar **PELGRIMS KOMEN THUIS**

Uit het leven van ds. E.L. Meinders en zijn echtgenote De geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente van South Holland, "een monument van Gods trouw", waaraan de namen van ds. Meinders en zijn vrouw onlosmakelijk verbonden zijn. Er wordt ingegaan op de strijd van ds. Meinders, "een kampvechter voor de zuivere leer". Over het leven van mw. Meinders schreef ds. Lamain: "Grote en kostelijke zaken had God haar geleerd." Geb. 205 blz.

17.50

Ds. A. Hoogerland **LEVEN NAAR UW GODELIJK BEVEL**

Opstellen over huwelijk en gezin
In dit boekje zijn een aantal artikelen opgenomen met betrekking tot het huwelijks- en gezinsleven, waarvan het merendeel nooit eerder is gepubliceerd.
In deze leerzame, vanuit de praktijk geschreven artikelen wordt op eenvoudige wijze, met Gods Woord als richtsnoer, verschillende aspecten van het huwelijks- en gezinsleven belicht. Geb. 125 blz.

10.00

Ds. A. Ros **DE GEDACHTENIS DES RECHTVAARDIGEN**

Uit het leven en werk van ds. J.R. van Oordt (1859-1942)
Ds. J.R. van Oordt werd op 38-jarige leeftijd geroepen tot het predikambt en mocht ruim veertig jaar dienen in Gods Kerk. Als predikant van de Iedeboerianse Gereformeerde Gemeente van Middelburg was hij in 1907 nauw betrokken bij de vereniging tussen kruisgemeenten en Iedeboerianse gemeenten. Deze uitgave bevat, naast een levensschets, een aantal gelegenheidstoespraken en enkele preken van ds. Van Oordt. Geb. 196 blz.

14.90

L. Vogelaar **IN VERAFGELE- GEN STREKEN**

Vele duizenden Nederlanders zijn naar Noord-Amerika geëmigreerd. Deze bundel staat vol wetenswaardigheden over hun (kerkelijk) leven overzee. Veel onbekende gegevens worden boven water gehaald. Geb. 212 blz.

17.50

R. Hoogerwerf-Holleman **GELIJK EEN EIKENBOOM**

Arend Baan (1856-1937) was een man die in Rijssen alom respect genoot en zich in kerk en maatschappij mocht inzetten voor de naam en de zaak des Heeren. In dit boek vertelt mevrouw Hoogerwerf-Holleman over haar ontmoeting met Arend Baans dochter Geeze en schetst zij het beeld van een man die zeer begaan was met de geestelijke en materiële nood van land en volk. Geb. 92 blz.

8.90

Ds. G. Mouw **HET LEVEN VAN ABRAHAM**

20 Bijbellezingen over het leven van Abraham
Het leven van Abraham wordt ons door ds. G. Mouw (1942) schriftuurlijk en bevindelijk verklaard, met de bede dat Abrahams ongelof ons tot waarschuwing en zijn geloof ons tot voorbeeld mag zijn.
Deze preken zijn geschikt voor persoonlijk gebruik en voor de leesdiensten. Geb. 432 blz.

26.50

verkrijgbaar bij de boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86